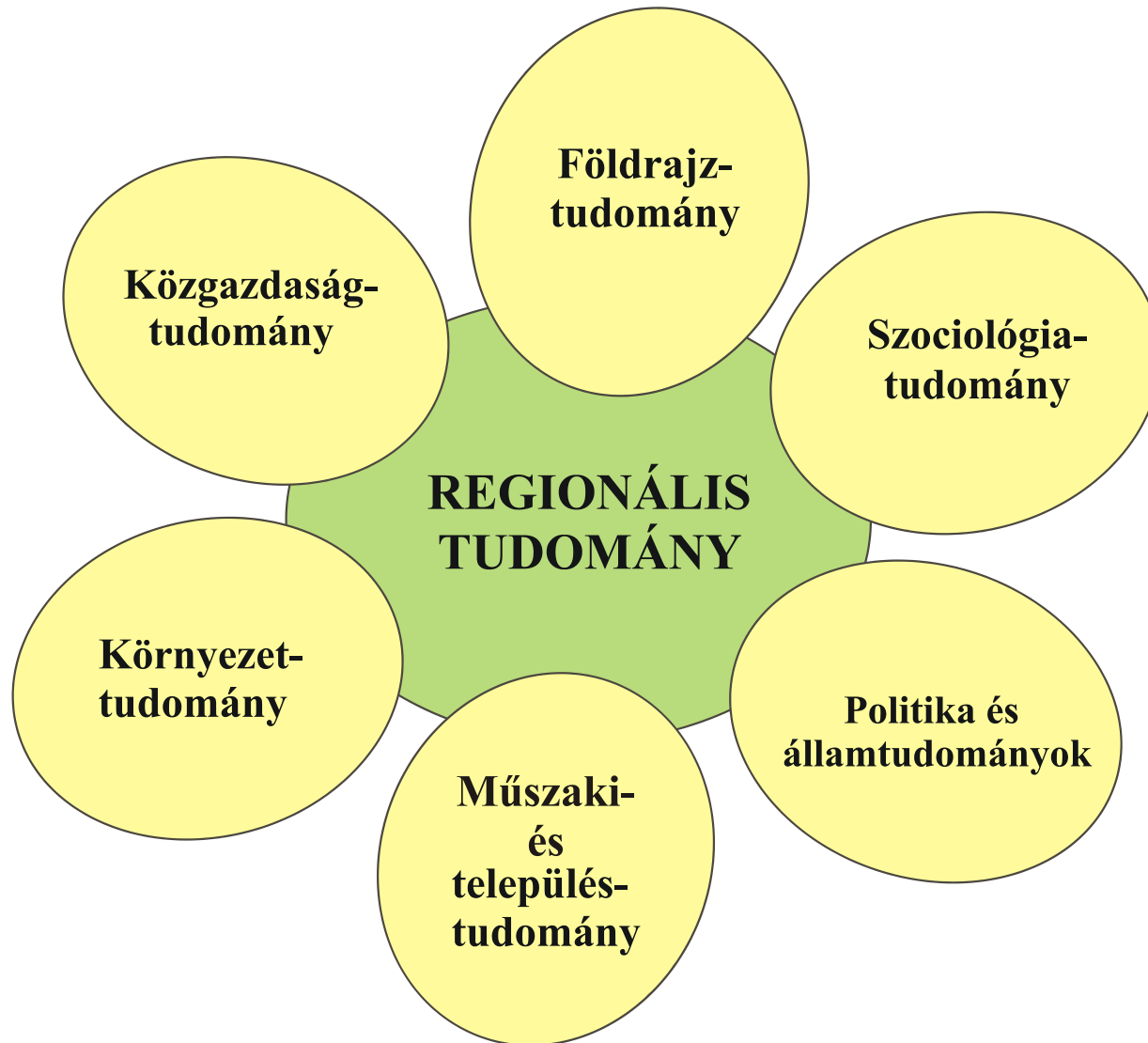

A regionális tudomány dualitása

MRTT Vándorgyűlés, Mosonmagyaróvár, 2017. október 19-20.

Prof. Dr. Rechnitzer János
egyetemi tanár
Széchenyi István Egyetem

Regionális tudomány alkotó elemei

Tudomány hazai intézményei (ma)

- oktatás-képzés: mesterszakok (regionális és környezeti gazdaságtan 6 helyen, vidékfejlesztési agrármérnök 7 helyen), doktori iskolák (3+1 helyen, eddig 113 védés),
- tudományos fokozat, MTA doktora cím (2007) , MTA tagja újra (értékrend és minősítés)
- MTA tudományos bizottsága (1986), köztestületi tagság (140 fő)
- szakmai fórumok létrejött: folyóirat (Tér és Társadalom, 1987), folyamatos konferenciák, szakmai közösségek (MRTT 2003), alapítványok
- kutatási bázis: kutatóhelyek (MTA KRTK RKI és egyetemi tanszékek 8-10 megnevezésben szerepel), állam által támogatott kutatóhelyek
- piac-gyakorlati alkalmazás: tanácsadás, tervezés, elemzés, új vállalkozások
- szakember (specialista) bázis
- nemzetközi keretek, jelenlét: ERSÁ, RSI, RS, folyóiratok, ESPON program, egyetemi kapcsolatok

Kutatási irányok (iskolák) hazánkban

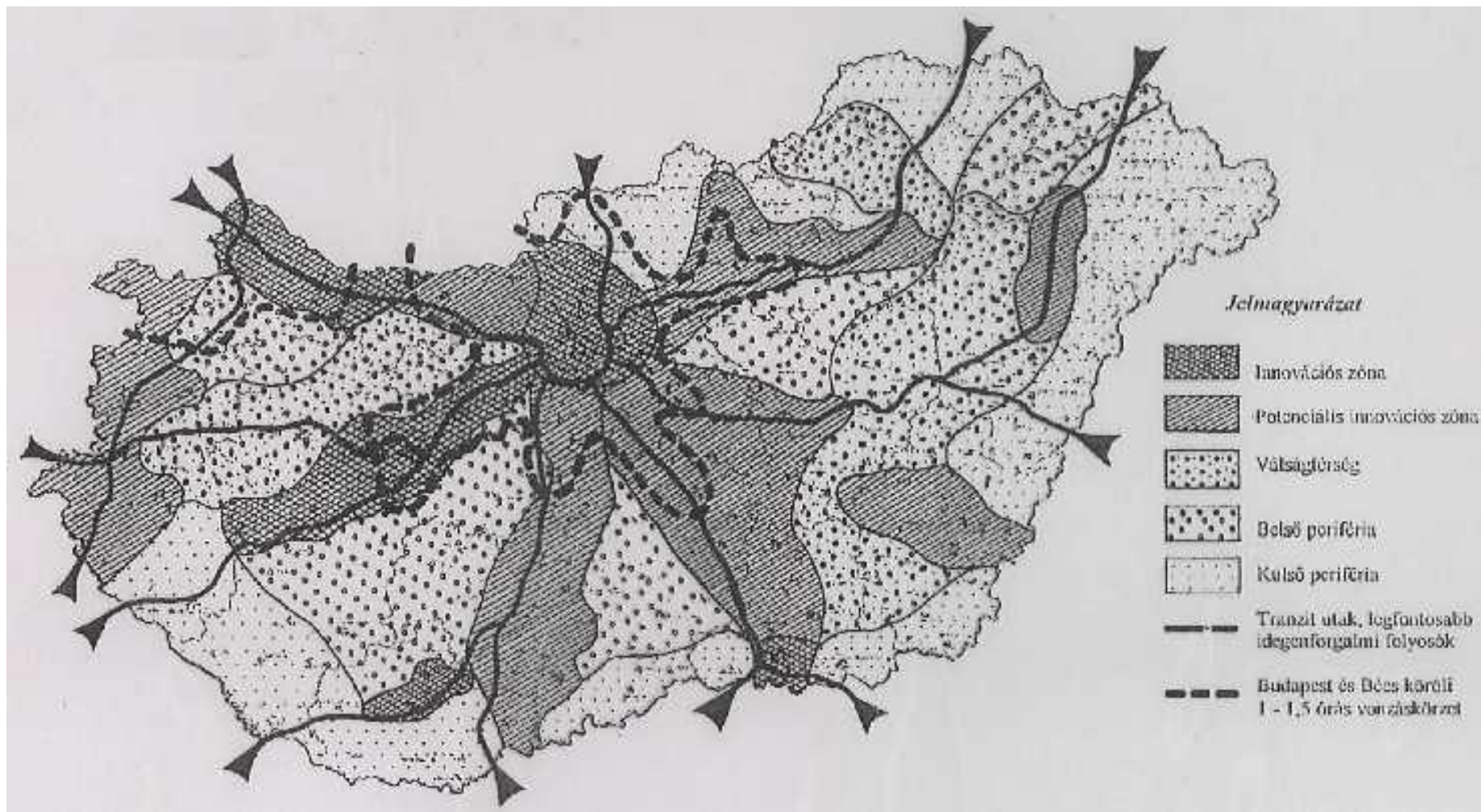
- **Térelméleti iskola:** elméleti rendszerek, szerkezetek, azok feldolgozása, részben tesztelése
- **Területi politikai iskola:** területi politika eszközrendszerének (tervezés, intézmények, finanszírozás, menedzsment) fejlődése, elemzése, tesztelése, ajánlások
- **Társadalom térbeliségének vizsgálata:** vidéki, városi társadalmi terek, perifériák, térbeli fejlődés társadalmi hatásai és következményei
- **Térszerkezeti elemzések:** térbeli struktúrák (határ, tengely, csomópont) tanulmányozása, intézmények, ágazatok térbeli elhelyezkedése, eloszlása, telephelyválasztása, vagyárosrendszer
- **Fejlődést hordozó új tényezők a térben:** területi tőke, új gazdaság, robotizáció, digitalizáció, okos-világ, fenntarthatóság

Regionális tudomány alkalmazkodási stratégiája I.

1. Elméleti és módszertani kutatások

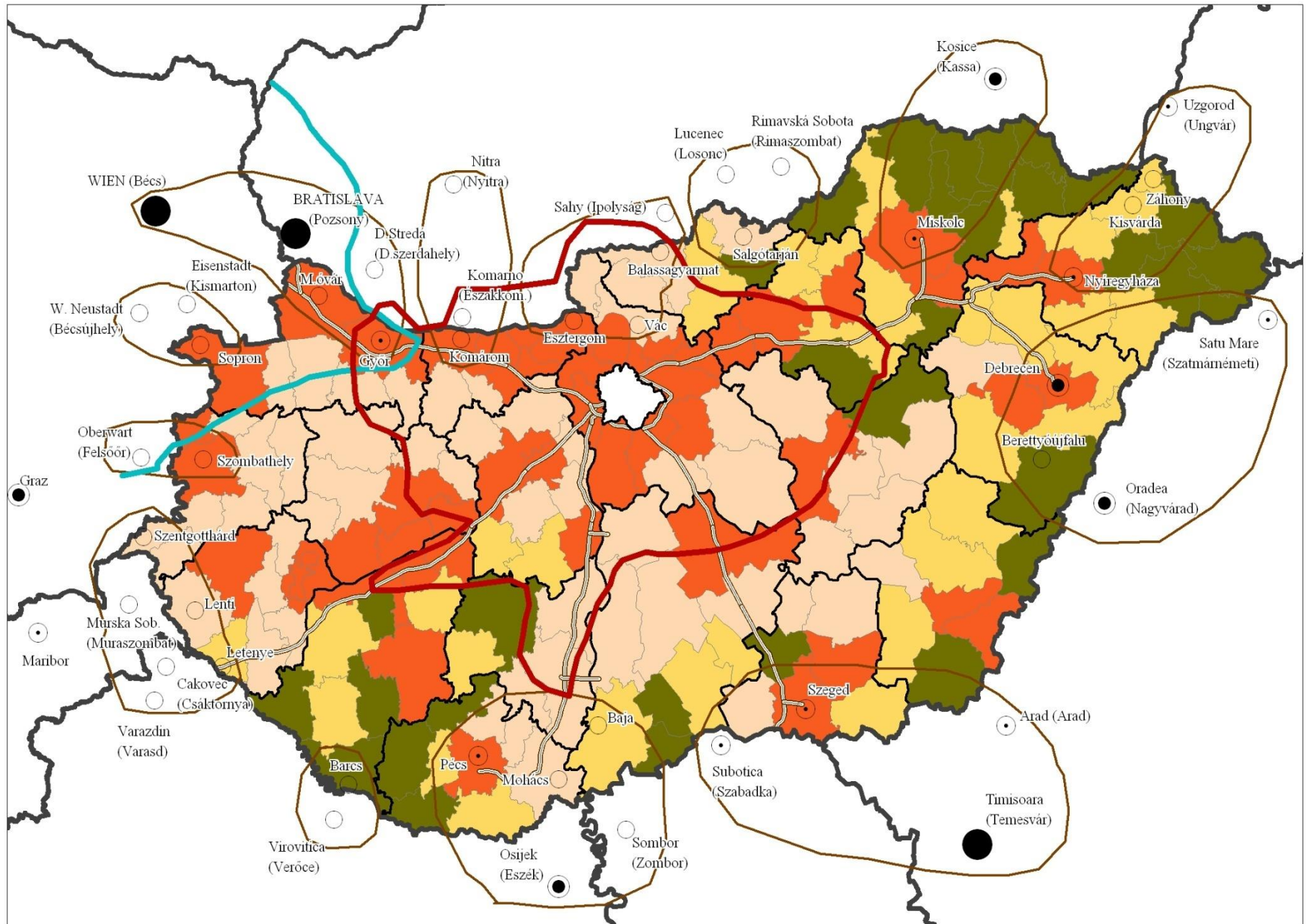
- Hálózatok vizsgálata: új térszerkezetek
- Társadalmi térben újra gondolni a fogalmakat: területi tőke
- Ipari körzetek, csomóponti régiók: új térségi szerveződési formák és együttműködések, Funkcionális Városkörzetek (FVK)
- Térbeli közelség, szomszédság és agglomerációk: helyi fejlesztés, helyi kormányzás, területi menedzsment és eszközei
- Az átmenet térbeli folyamatai, KKE területi szerkezetének alakulása, a területi politika alkalmazása és megvalósításának menete

Magyarország térszerkezete, 1992

Forrás: Rechnitzer 1993

Magyarország térszerkezete 2010

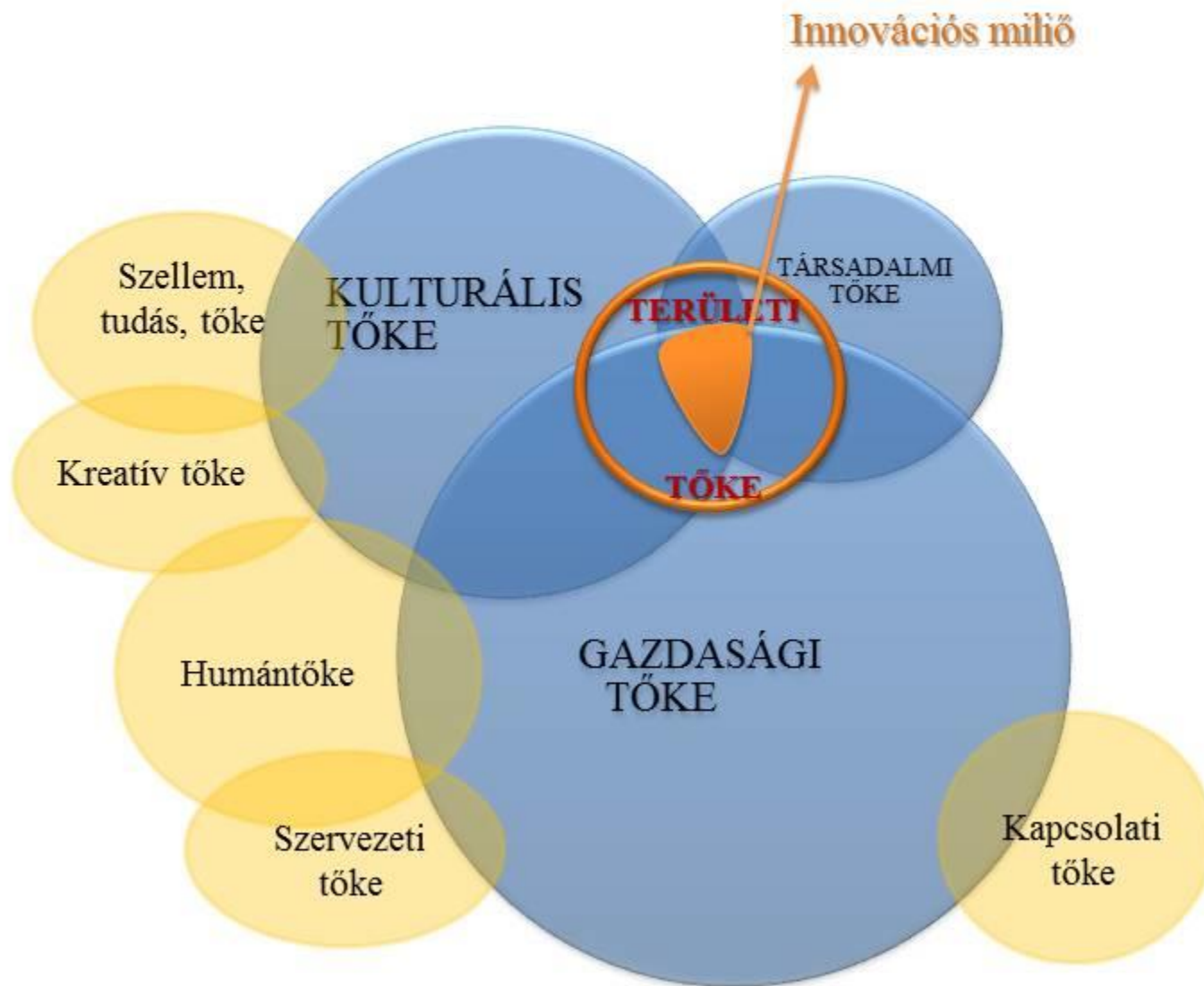

Regionális tudomány alkalmazkodási stratégiája I.

1. Elméleti és módszertani kutatások

- Hálózatok vizsgálata: új térszerkezetek
- Társadalmi térben újra gondolni a fogalmakat: pl. területi tőke
- Ipari körzetek , csomóponti régiók: új térségi szerveződési formák és együttműködések, Funkcionális Város Körzetek
- Térbeli közelség, szomszédság és agglomerációk: helyi fejlesztés, helyi kormányzás, területi menedzsment és eszközei
- Az átmenet térbeli folyamatai, KKE területi szerkezetének alakulása, a területi politika alkalmazása és megvalósításának menete

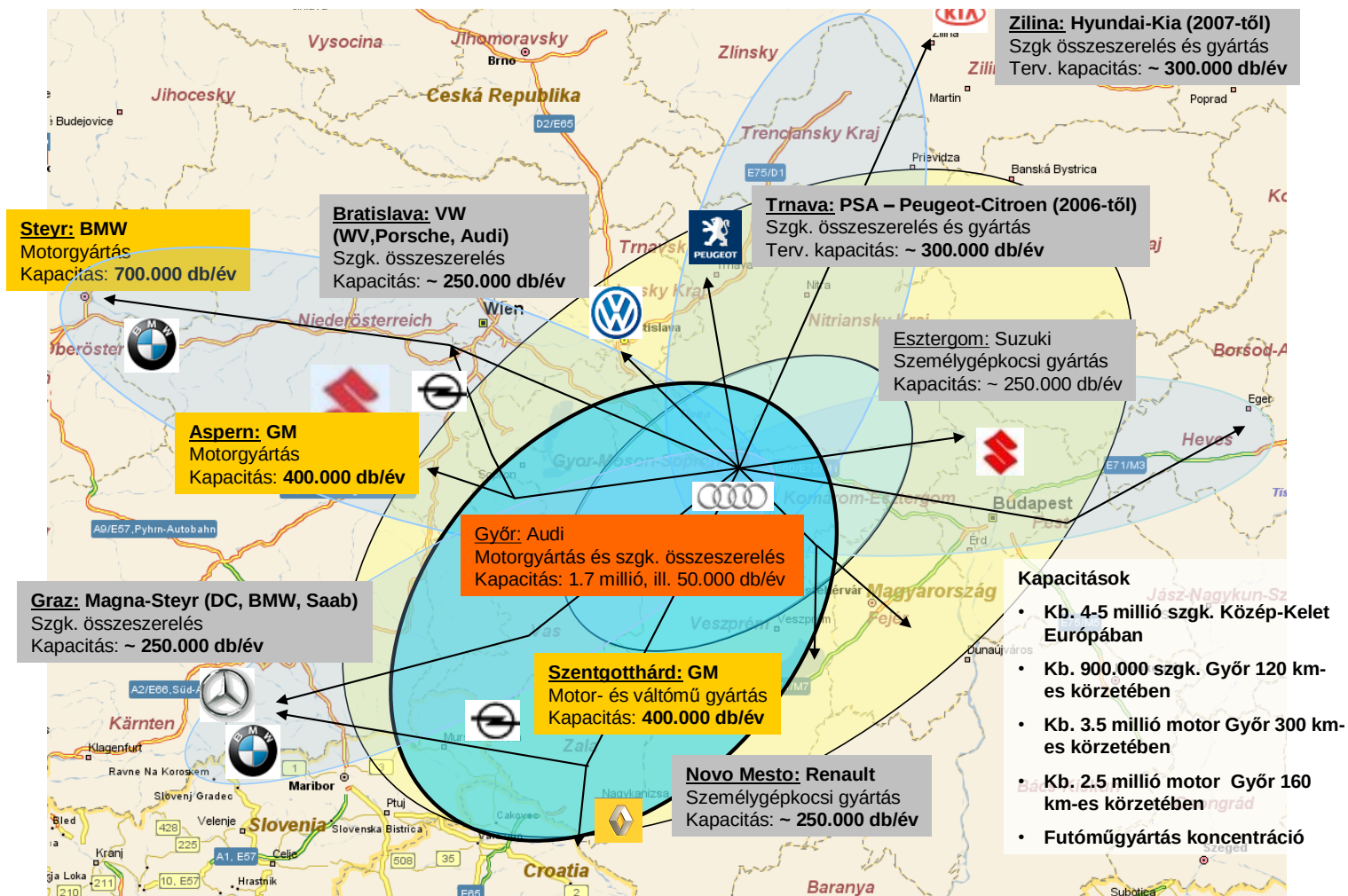
Tőke formációk lehetséges kapcsolatai

Regionális tudomány alkalmazkodási stratégiája I.

1. Elméleti és módszertani kutatások

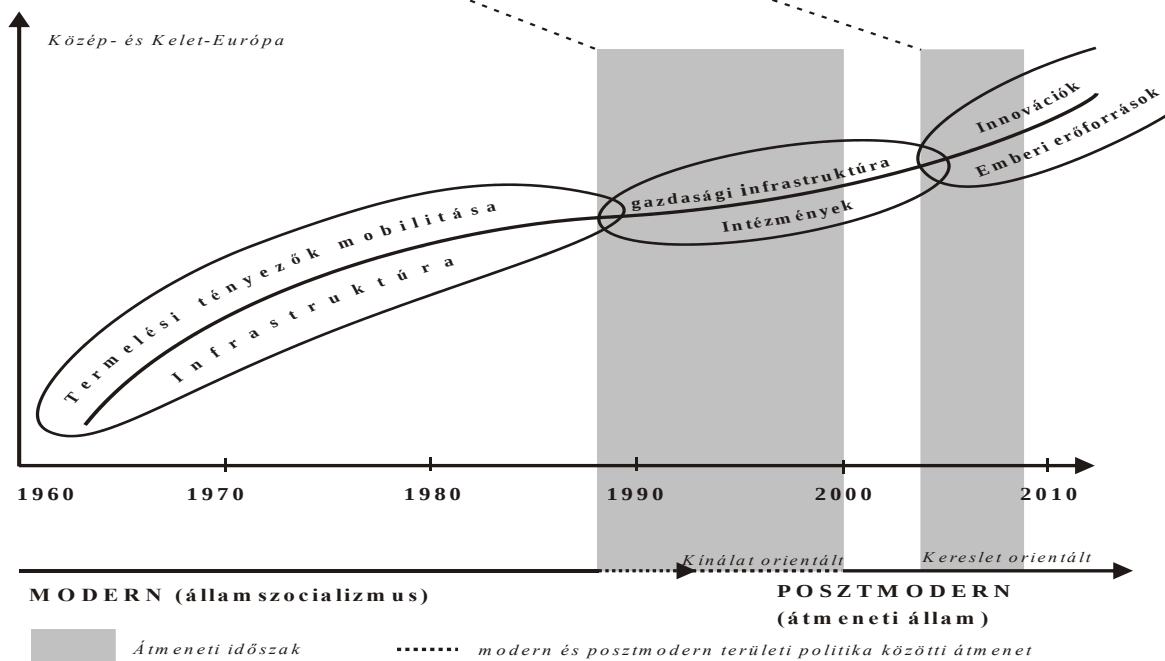
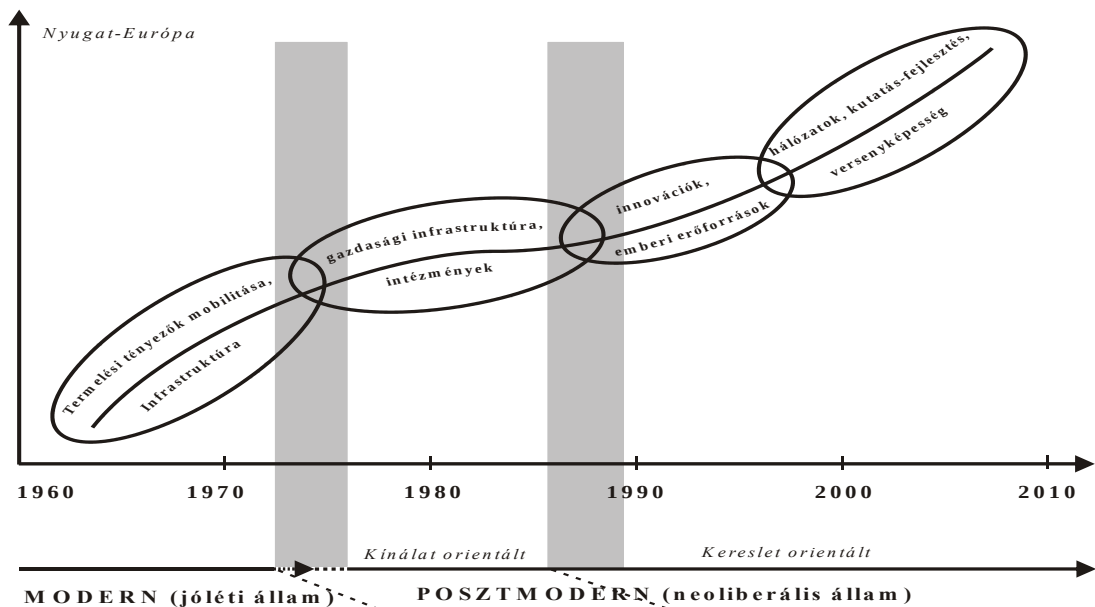
- Hálózatok vizsgálata: új térszerkezetek
- Társadalmi térben újra gondolni a fogalmakat: területi tőke
- Ipari körzetek , csomóponti régiók: új térségi szerveződési formák és együttműködések, Funkcionális Városi Körzetek
- Térbeli közelség, szomszédság és agglomerációk: helyi fejlesztés, helyi kormányzás, területi menedzsment és eszközei
- Az átmenet térbeli folyamatai, KKE területi szerkezetének alakulása, a területi politika alkalmazása és megvalósításának menete

Regionális tudomány alkalmazkodási stratégiája I.

1. Elméleti és módszertani kutatások

- Hálózatok vizsgálata: új térszerkezetek
- Társadalmi térben újra gondolni a fogalmakat: területi tőke
- Ipari körzetek , csomóponti régiók: új térségi szerveződési formák és együttműködések, Funkcionális Város Körzetek
- Térbeli közelség, szomszédság és agglomerációk: helyi fejlesztés, helyi kormányzás, területi menedzsment és eszközei
- Az átmenet térbeli folyamatai, KKE területi szerkezetének alakulása, a területi politika alkalmazása és megvalósításának menete

A magyar régiók sorrendje az Európai Unió régióinak GDP rangsorában (helyezés, 2004, 2007, 2010, 2012, 2014)

Régiók	2004	2007	2010	2012	2014
Közép-Magyarország	99	88	87	93	95
Közép-Dunántúl	221	233	237	235	232
Nyugat-Dunántúl	223	235	235	231	231
Dél-Dunántúl	248	253	255	254	255
Észak-Magyarország	239	243	251	252	248
Észak-Alföld	225	237	239	232	233
Dél-Alföld	231	239	242	238	235

Regionális tudomány alkalmazkodási stratégiája II.

- **2. Gyakorlati közelítés**

- állami szerepek újragondolása: új-államcentrikus területi politika
- verseny-versenyképesség elemzése, az alulról jövő építkezés lehetősége: helyi fejlesztés újragondolása
- rendet tenni a területi politika rendszerében és fogalmaiban: részpolitikák, azok kapcsolata
- fenntarthatóság, környezeti szempontok: ez gyenge volt és erősen támogatandó, de fogalmak és értelmezések hiányoznak

	Unortodox/neocentralizált állam
Gazdaság	✓ Külföldi befektetések támogatása ✓ Nemzeti (hatalmi) tőke segítése ✓ Állami vállalatok megerősítése ✓ Egyedi szabályozás, növekvő bürokrácia
Állam	✓ Adócsökkentés, magas fogyasztási adók ✓ „Kövér” állam, folyamatos kormányzati beavatkozás, gyenge apparátus ✓ Állampolgár, mint „támogatott” fogyasztó ✓ Államosítás, állami ellenőrzés kiterjesztése ✓ Terjedő korrupció
Társadalom	✓ Megosztottság, elkülönülés ✓ Községek „csendes” korlátozása, egyoldalú támogatás ✓ Vallás és hitélet kiemelt kezelése ✓ Állandó ellenségkép, bizalmatlanság ✓ Totális médiauralom
Kultúra/ értékek	✓ Múltbeli értékek hirdetése ✓ Állami támogatás a kiemelt szervezeteknek ✓ A „nem mi” kultúra megtűrt, nem a gazdasági fejlődés tényezője
Területi dimenzió	✓ Centralizáció, területi hatalom kiépítése ✓ Önkormányzati rendszer funkcióinak megvonása ✓ Területi különbségek látványos növekedése ✓ Regionalitás helyett urbanizáció ✓ A hatalom kedvelt terei
Stratégiaiák	Neo-top down
	Ötletszerű és kínálatorientált
	Dezintegrációs/uniformizált stratégiák

Regionális tudomány alkalmazkodási stratégiája III.

3. **Intézményi keretek:** oktatás, kutatóbázisok, nemzetközi kapcsolatok

- Képzési rendszer és tananyagok újragondolása: kinek és miből? Elektronikus anyagok, új képzési formák! Kapcsolódás más szakterületekhez! (Városgazdaságtan)
- Regionális kutatóműhelyek: ki a megrendelő? Szektorális kutatások területi dimenzió!
- Nemzetközi együttműködések erősítése: új kapcsolatok, részvétel, KKE kutatás (EDS, Visegrádi országok)

Új kihívások

A **NAGY ÁTÉRTÉKELŐS KORSZAKA** következik:

- az állam funkciója (neo-top-down fejlesztéspolitika és új-centralizált intézményrendszer)
- a területi dimenzió változása, újraértékelése (új fejlesztési súlypontok, új terek kontra új-régi perifériák, azok feszültségeinek kialakulatlan kezelési technikái)
- a tudomány, képzés rendszere (társadalomtudomány stagnálása, műszaki-természettudományok, mint új súlypont), visszaszívás az anyatudományba!
- a kohéziós politika 2020 után (szétszórt fejlesztések koncentrációja, nagyobb elkülönülés (centrumok), több szintű, fokozatú Európa)
- technológiai váltás, új életmód, a terek átértékelése, mobilitás felerősödése kontra bezáródás

Hogyan tovább regionális tudomány?

- Új irányok, új emberek, új generációk, új szemlélet! (A négy generáció és ami utána következik!)
- 200 év kell egy tudománynak, hogy kialakítsa rendszerét, módszereit, az alapvető kérdéseket többször, sokszor körbejárja.
- „A tudománynak nincs országútja!” Karl Marx
- „Nincsenek alkalmazott tudományok, csak a tudomány alkalmazási léteznek.” Louis Pasteur

Köszönöm a figyelmet!

rechnitzer.janos@sze.hu